

ВПЛИВ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРОГНОЗУВАННЯ НА ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ В АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Хилько І.І., старший викладач

Миколаївський національний аграрний університет

Функціонування аграрного сектора економіки на ринкових засадах об'єктивно вимагає застосування сучасних методів планування діяльності господарюючих суб'єктів. Актуальність дослідження прогнозування в прийнятті управлінських рішень обумовлена змінними процесами у світовій економіці, що призвели до погіршення її соціально–економічного розвитку, зменшення обсягів виробництва і споживання продукції, зниження ефективності діяльності підприємств. Для здійснення функцій регулювання економічними процесами необхідно знати майбутнє багатьох економічних явищ з тим, щоб прийняти правильне рішення у теперішньому. Тому прогнозування необхідне на всіх ієрархічних рівнях управління, особливо в прийнятті управлінських рішень.

Наукове прогнозування ґрунтується на вивченні об'єктивних закономірностей, яким підкоряються певні процеси і події. При цьому враховуються дві групи закономірностей:

- випадкових подій, або ймовірнісні (статистичні);
- детерміновані [1, с. 115].

Процес прогнозування має різні цілі і дозволяє визначити:

- проходження процесу зміни об'єкта прогнозування впродовж майбутнього періоду;
- певну ймовірність того, що досліджуваний процес не вийде за встановлені допустимі межі;
- до якого класу за заданими параметрами потрібно віднести досліджуваний процес (об'єкт прогнозування).

Успішність прогнозування залежить від таких умов: обсягу і якості інформації про прогнозований процес чи об'єкт управління; правильності

формулювання завдання прогнозування і обґрунтованості вибору методів його розв'язання; наявність необхідних обчислювальних засобів і обчислювального апарату відповідно до вибраного методу. Через відсутність цих умов прогнозування може стати неможливим. Інформація про прогнозований об'єкт (процес) добирається з результатів контролю діяльності, статистики.

Метою створення прогнозу є зменшення того рівня невизначеності, в межах якого управлінець повинен приймати рішення [2]. Ця мета диктує два основних правила, яким має слідувати процес прогнозування:

1) прогнозування має бути технічно коректним і має породжувати прогнози, достатньо точні для того, щоб відповідати потребам фірми;

2) процедура прогнозування та її результати повинні бути досить ефективно представлені, що забезпечить використання прогнозів в процесі прийняття рішення на благо фірми. Результати прогнозування також мають бути збалансовані відносно витрат/прибутку [3, с. 68].

Кожен метод прогнозування бажано супроводжувати певним значенням показника якості, що змінюється залежно від формулювання завдання, умов його розв'язання. Це досить важко. У кожному конкретному випадку прогнозування можливі різні методи, кожний з яких характеризується не одним показником, а певним набором показників, що змінюються при зміні формулювання завдання і умов його розв'язання.

До найбільш важливих показників прогнозування відносять:

1) точність, що характеризується мірою відповідності величини, яка отримана внаслідок прогнозу і дійсної величини. В разі ймовірнісного прогнозування, помилка має випадковий характер і представляється двома показниками: середнім значенням і дисперсією;

2) достовірність, що співпадає з поняттям достовірності оцінки, яку отримано в результаті прогнозування (точність і достовірність – взаємозв'язані поняття, часто під достовірністю розуміється надійність);

3) вартість, що вимірюється затратами матеріальних коштів (грошових);

4) інформаційний показник якості, який вказує, наскільки збільшився обсяг інформації про досліджуваний об'єкт внаслідок прогнозування

$$K_H = \frac{\sum_{i=1}^n (H_{oi} - H_i)}{\sum_{i=1}^n H_{oi}}, \text{ де } H_{oi}, H_i - \text{відповідно початкова і кінцева ентропія по } i\text{-му}$$

параметру. Ентропія характеризує міру невизначеності об'єкта $H_{(x)} = -\sum_{i=1}^n P_i \log P_i$, де n – кількість можливих станів; P_i – ймовірність i -го стану об'єкту.

Прогнозування в аграрних підприємствах спирається на систему об'єктивних економічних законів ринкової економіки. За допомогою методів прогнозування аграрні підприємства визначають можливі варіанти розвитку підприємства, що дозволяє забезпечити найвищі показники його економічної ефективності.

Обґрунтованість вибору методу прогнозування визначається умовами його застосування та відповідності розв'язуваним завданням. На практиці використовуються різні показники прогнозування, що відповідають певним вимогам до методів: точність, достовірність, вартість, інформативність і т.п.

Інформаційні джерела

1. Грабовецький Б.Є. Економічне прогнозування і планування : навчальний посібник / Б.Є. Грабовецький. – К : Центр навчальної літератури. – 2003. – 438с.

2. Хилько І. І. Прийняття управлінських рішень в умовах невизначеності та ризику [Електроний ресурс] / І.І. Хилько // Сучасні напрями моделювання економіки в умовах інтеграції у світовій простір : тези доповідей Всеукраїнської інтернет-конференції молодих вчених і студентів / за ред. В. С. Шибаніна (гол. ред.) та ін. – Миколаїв, 2015. – 306 с. Режим доступа:

http://www.mnau.edu.ua/files/2015/news/Zbirnuk_19_11_2015.pdf

3. Аніщенко В.О. Роль прогнозування у прийнятті управлінських рішень в умовах мінливого зовнішнього середовища бізнесу / В.О. Аніщенко // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – № 2. – С. 67–75.